

Alexandru Ștefănescu

Leibniz
sau
Descartes?

Rațiune, modernitate, societate

București, 2024

Cuvânt-înainte

Leibniz și Descartes sunt creditați îndeobște, în rând cu pandanții lor empiriști, a fi silit filosofia modernă să se nască, în chinurile facerii de știință. Există însă aici o tensiune vie, esențială, prinsă în nevoia secolelor următoare de a stabili ierarhii și paternități. Titlul nu face dreptate istoric vorbind, căci Leibniz este succesorul lui Descartes. Ceea ce vine cu o dublă dimensiune: ceva se pierde, altceva se câștigă. Altfel spus, Leibniz împlinește (depășește) cugetarea carteziană spre a o depăși (împlini). Cele trei axe ale eseului de față sunt rezumate în subtitlu. Cum anume înțeleg cei doi să creioneze exercițiul rațional în limitele sistemelor pe care le propun? Ce fel de perspectivă de tranziție oferă, spre a sedimenta, din afluviuni noi ori gata adunate, o abordare filosofică modernă? Ce impact au acestea asupra felului în care poate fi lumea privită în ansamblul ei social-rațional?

Această carte vine să lege texte pe teme de filosofie modernă timpurie, publicate în ultimul deceniu în reviste de specialitate ori volume colective. Asamblarea lor într-o teorie a disputării rivalității moderniste este însă cu totul nouă. În fapt, volumul de față este despre Leibniz, reconfruntat cu bazele filosofiei carteziene. Firul narativ îl așază pe Leibniz în prim-plan, spre a-l amesteca cu tot ceea ce l-a făcut posibil. Descartes este pandantul său perfect, nu de puține ori considerat a fi primul filosof modern. De aceea se și cuvine ca cei doi să se întâlnească în aceste pagini, într-o frățească rivalitate.